

Savukosken kunta
Hallinto

Lausunto

29.09.2025

Lapin liitto

Savukosken kunnan lausunto Lappi-sopimus luonnokseen nro 3

Savukosken kunta on perehtynyt Lapin liiton laatimaan Lappi-sopimusluonnokseen nro 3 (2026–2029). Kunta pitää sopimusluonnosta tärkeänä välineenä Lapin kehityksen ohjaamisessa ja maakunnan yhteisen vision (2045+) toteuttamisessa. Sopimuksessa on useita myönteisiä elementtejä, mutta sen onnistuminen edellyttää, että myös Itä-Lapin harvaan asutun alueen erityispiirteet, elinkeinot ja kulttuuri otetaan selkeästi huomioon.

Kunta tuo lausunnossaan esiin seuraavat keskeiset näkökohdat:

1. Metsästys ja luonnon kestävä käyttö

Savukosken kunta edellyttää, että paikallisten asukkaiden vapaa metsästys-, kalastus- ja keräilyoikeus valtion mailla ja vesillä turvataan myös jatkossa. Metsästys on Savukoskella merkittävä luonnon käyttömuoto ja osa kulttuuriperintöä.

Valtion lupapolitiikassa on huolehdittava, ettei lupamäärä ylitä luonnon kantokykyä. Sopimuksessa tulee tunnistaa, että metsästys ja muu luonnon käyttö toteutetaan kestävyyttä ja paikallista elämää kunnioittaen.

2. Vaelluskalakannat

Savukosken kunta esittää, että sopimukseen kirjataan sitoumus lohen ja muiden vaelluskalakantojen palauttamisesta Kemijoen vesistöön.

- Tavoitteena tulee olla vaellusyhteyksien avaaminen mereltä latvavesien kutualueille.
- Patoihin on määriteltävä ekologiset ympäristövirtaamat.
- Vesistöön on toteutettava ennallistavia ja kompensoivia toimia.
- Uhanalaisten lajien turvaaminen on nostettava erityisen painokkaaksi.

3. Harvaanasuttu Lappi

Savukosken kunta huomauttaa, että Lappi-sopimus ei riittävästi tunnista keskusten ulkopuolella olevaa harvaanasuttua Lappia omana kokonaisuutenaan.

- Sopimuksessa tulee nimetä ja kuvata tämä alue, jotta sen kehittämisen mahdollisuudet eivät jää huomiotta.
- Harvaanasuttu Lappi tarjoaa uuden teknologian ja etätyön avulla kasvavia mahdollisuuksia asumiselle, yritystoiminnalle ja matkailulle.
- Jos aluetta ei huomioida ohjelmassa, on vaarana, että sen kehittämiseen ei saada rahoitusta eikä poliittista painoarvoa.

4. Metsälappalainen/-saamelainen kulttuuri

Savukosken kunta edellyttää, että sopimuksessa otetaan huomioon myös nykyisen saamelaisalueen ulkopuolella elävä metsälappalainen/-saamelainen kulttuuri.

Kyseessä on elävä kulttuuriperintö, joka muodostuu luonnon kanssa elämisestä – metsästys, kalastus, poronhoito, luonnontuotteet, kieli, tavat ja käsityöt. Tämä kulttuuri luo merkittävän osan lappilaisuutta ja on erityisen vahvaa Keski- ja Itä-Lapissa.

5. Porotalous ja muu alkutuotanto

Savukosken kunta muistuttaa, että myös saamelaisten kotiseutualueen eteläpuolella porotalouden asema on merkittävä.

- Kaikissa maankäyttöhankkeissa on toteutettava kattavat vaikutusten arvioinnit porotalouden näkökulmasta.
- Porotalouden toimintaympäristö on turvattava.
- Jalostusta on kehitettävä, mutta myös perustuotannon jatkuvuus on turvattava.
- Metsätalous, luonnontuotteet ja pienimuotoinen maatalous muodostavat Savukoskella tärkeän elinkeinopohjan, jota sopimuksen tulee tukea.

6. Palvelut ja saavutettavuus

- Harvaan asutussa Lapissa peruspalvelujen (terveydenhuolto, koulutus, varhaiskasvatus, liikenneyhteydet) turvaaminen on elinehto elinvoimalle.
- Pitkät etäisyydet ja ankarat talviolosuhteet on huomioitava erityisesti kuljetuksissa ja palveluiden saavutettavuudessa.
- Etä- ja hybridipalvelut sekä etäopetuksen kehittäminen on sisällytettävä sopimuksen toimenpiteisiin.

7. Asuminen ja infrastruktuuri

- Energiatehokas ja laadukas asuminen on elinehto kunnissa, joissa lämmityskustannukset ovat suuria ja rakennuskanta vanhaa.
- Korjausavustuksia ja rakentamisen tukia tulee kohdistaa myös pieniin kuntiin.
- Tie- ja liikenneyhteyksien sekä sähkö- ja tietoliikenneverkon toimivuus on turvattava koko maakunnassa.

8. Työvoima ja osaaminen

- Työvoiman saatavuuden turvaaminen edellyttää houkuttelevia työpaikkoja, asumisen edellytyksiä ja palveluja.
- Toisen asteen ja ammatillisen koulutuksen saavutettavuus Itä-Lapissa on ratkaisevaa.
- Osaajien pitovoimaan tarvitaan myös kulttuurisia ja vapaa-ajan mahdollisuuksia.

9. Huoltovarmuus ja kriisinkestävyys

Savukosken kunta korostaa, että sopimuksessa on otettava selkeästi huomioon huoltovarmuus ja kriisinkestävyys:

- Pitkät etäisyydet ja kylmät sääolosuhteet tekevät kunnasta haavoittuvan.
- Energiantuotannon, polttoaineen, elintarvikkeiden ja kuljetusten varmuus on oltava osa aluekehittämisen ydintä.

10. Toimeenpano, vastuut ja resurssit

Savukosken kunta pitää sopimuksen tavoitteita pääosin kannatettavina, mutta toteaa, että luonnoksessa ei ole riittävän selkeästi vastattu siihen, miten kehittämistehtävät käytännössä toteutetaan.

- Sopimuksessa tulee tarkemmin määritellä eri toimijoiden (valtio, Lapin liitto, kunnat, muut alueelliset toimijat) roolit, vastuut ja työnjako.
- Kullekin tavoitteelle on syytä liittää konkreettinen toimeenpanomalli sekä aikataulu.
- Resurssien ja rahoituksen lähteet on osoitettava, jotta kunnille ei jää velvoitteita ilman mahdollisuuksia niiden toteuttamiseen.

Yhteenveto

Savukosken kunta kannattaa Lappi-sopimuksen keskeisiä linjauksia, mutta painottaa, että sopimus täydentyy seuraavilla asioilla:

1. Metsästyksen, kalastuksen ja keräilyn turvaaminen kestävällä pohjalla.
2. Vaelluskalakantojen palauttaminen Kemijoen vesistöön.
3. Harvaanasutun Lapin tunnistaminen omana aluekokonaisuutenaan.
4. Metsälappalaisen/-saamelaisen kulttuurin huomioiminen.
5. Porotalouden ja muun alkutuotannon turvaaminen ja tukeminen.
6. Peruspalvelujen, infrastruktuurin ja asumisen turvaaminen harvaanasutulla alueella.
7. Työvoiman saatavuuden, osaamisen ja koulutuksen kehittäminen myös Itä-Lapissa.
8. Huoltovarmuuden ja kriisinkestävyys vahvistaminen.
9. Riittävä rahoitus ja resurssit tavoitteiden toteuttamiseen.

Näiden näkökulmien huomioiminen varmistaa, että Lappi-sopimus palvelee koko maakuntaa ja tukee tasapainoisesti myös Savukosken kaltaisten harvaan asuttujen alueiden elinvoimaa.

Savukosken kunnanhallitus